

Respublikamıza rəhbərliyə gəlmiş ilk günlərdən Ümum-millî Lider Heydər Əliyev elmin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı məsələlərə xüsusi diqqət yetirmişdi.

1969-cu ilin avqust plenumunda o, respublika elminin inkişafında yaranmış vəziyyətdən narahatlığını bildirmişdi: "Elmi idarələrimizin fəaliyyətində hələ ciddi nöqsanlar vardır. Elmlər Akademiyası, bir sıra sahə elmi idarələri elmi-texniki tərəqqinin sürətləndirilməsi uğrunda, tamamlanmış işlərin istehsalata təbiiyi uğrunda mübarizədə kifayət qədər əzmkarlıq göstərmirlər... Dissertasiyaların heç də hamısı lazımı nəzəri səviyyədə yazılmır. Aspiranturada vəziyyət yaxşı deyildir... Alimlik dərəcəsi alanlar arasında nazirliklərin və digər mərkəzi idarələrin rəhbər işçiləri də az deyildir. Elə etmək lazımdır ki, elmə yalnız onu həqiqətən zənginləşdirməyə, irəlilətməyə qabil olan adamlar gəlsinlər..."

Heydər Əliyev həmin ilin - 1969-cu ilin noyabrında Azərbaycan Dövlət Universitetinin 50 illik yubileyi münasibəti ilə söylədiyi nitqində məşhur filosof Ə.Bəhmənyarın və mütəfəkkir şair Nizaminin, riyaziyyatçı-astronom Nəsirəddin Tusinin və dahi şair Füzulinin, Orta əsrlərin böyük alimi Rəşidəddinin və üsyankar şair Nəsiminin, tarixçi Abbasqulu ağa Bakıxanovun və realist yazıçı Mirzə Fətəli Axundzadənin, görkəmli satiriklərdən Mirzə Ələkbər Sabirin, Cəlil Məmmədquluzadənin və bir çox başqalarının adlarının mədəniyyətimizin çoxəsrlik tarixinin bəzəyi olduğunu qeyd etmişdi: "Biz Azərbaycan xalqının bu və bir çox digər görkəmli oğullarına ona görə minnətdarıq ki, onlar zülmətli irtica və özbaşnalıq şəraitində Azərbaycan xalqının ictimai fikrini, elm və mədəniyyətinin məşəlini göz bəbəyi kimi qorumuşlar".

Heydər Əliyev Azərbaycanı ozamankı Sovet İttifaqı miqyasında elm mərkəzlərindən birinə çevirmək üçün ciddi qərarlar vermişdi. Bu məqsədlə elmi-tədqiqat institut-

Heydər Əliyev Azərbaycan elminin inkişafına xüsusi diqqət və qayğı göstərirdi

larının, elmi işçilərin sayının artırılmasını qərara almışdı. Çox keçməmiş, uğurlu nəticələrə nail olunmuşdu. Belə ki, respublikamızda 1969-cu ildə fəaliyyət göstərən 89 elmi-tədqiqat institutunda, digər layihə müəssisələri və problem laboratoriyalarında 12850 elmi işçi, eləcə də 55 akademik və müxbir üzvü, 329 elmlər doktoru və 3000 elmlər namizədi olduğu halda, 1978-ci ildə elmi-tədqiqat, layihə və sahə institutlarının sayı 118-ə yüksəlmişdi. Elmi işçilərin sayı 21407 nəfərə, akademik, müxbir üzvlər 100 nəfərə, elmlər doktorları 853, elmlər namizədlərinin sayı 7594 nəfərə çatmışdı. Əldə olunan uğurlardan biri də ötən əsrin 70-80-ci illərində yeni elm sahələrinin yaranması idi.

Heydər Əliyevin sayəsində respublika miqyasında Azərbaycan elminə, aliminə diqqət və qayğı gündən-günə yüksəlmişdi. Nəticədə elmi müəssisələrin maddi-texniki bazasının möhkəmlənməsi, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının elmi-tədqiqat institutları üçün yeni korpusların tikilməsi, xüsusi təyinatlı layihə-konstruktor bürolarının yaradılması istiqamətində tədqirəlayiq işlər həyata keçirilmişdi.

Həmin dövrdə elm adamlarına yüksək yaradıcılıq şəraiti yaradılmış, görkəmli alimlərin fəaliyyətləri təqdir edilmiş, onların əməyi mükafatlandırılmışdı.

Azərbaycanın çoxəsrlik tarixində ilk oncildlik universal millî Azərbaycan Ensiklopediyasının meydana gəlməsi də Heydər Əliyevin adı ilə sıx bağlıdır.

Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə xalqın mədəni-ictimai həyatında əlamətdar

hadisələrə çevrilmiş bir çox işlər görülmüş. Azərbaycanın görkəmli şair və yazıçılarının yubiley mərasimləri təntənəli şəkildə qeyd olunub, onlara abidələr qoyulub. Heydər Əliyevin iştirakı ilə Şuşada görkəmli şair Molla Pənah Vaqifin möhtəşəm məqbərəsinin açılışı olub. 1981-ci ildə böyük şair Hüseyn Cavidin nəşi vətənə qaytarılıb, böyük sənətkarın ev-muzeyi açılıb, Naxçıvanda onun məqbərəsi inşa edilib.

1969-1982-ci illər respublikamızda 700-dən artıq məktəb binası tikilərək istifadəyə verilib. Azərbaycanda sözügedən illərdə həmçinin ali təhsil müəssisələrinin sayı 12-dən 17-yə, həmin təhsil ocaqlarında oxuyanların sayı isə 70 mindən 100 minə çatıb.

Keçən əsrin 80-ci illərinin sonu, 90-cı illərinin əvvəllərində Sovet hökuməti süquta uğrayıb. Yaranmış ağır iqtisadi böhran Azərbaycanı çox çətin, ağır problemlərlə üzləşdirib. O illərdə Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən müharibəyə cəlb olunması, minlərlə vətəndaşının evindən, yurdundan qovulması respublikamızda vəziyyəti daha da kəskinləşdirib. Belə bir vaxtda bütün sahələrdə olduğu kimi, elm sahəsində də durğunluq hökm sürüb.

İqtisadi böhranın və Birinci Qarabağ müharibəsinin davam etdiyi günlərdə yenidən hakimiyyətə gələn Heydər Əliyev bütün çətinliklərə baxmayaraq respublikada elmin inkişafına xüsusi diqqət və qayğı göstərirdi.

1997-ci il yanvarın 31-də Heydər Əliyev Azərbaycan Elmlər Akademiyasının rəhbərliyini, aparıcı alimlərin bir qrupunu qəbul edərək

elm sahəsində yeni islahatların aparılmasının vacibliyini diqqətə çatdıraraq deyib: "İndi Azərbaycan müstəqil bir dövlətdir. Azərbaycan Elmlər Akademiyası dövlət Elmlər Akademiyasıdır. Bizim akademiya-mızın gərək strategiyası olsun, akademiya gərək öz işini bu strategiya əsasında qursun".

Heydər Əliyevin 2001-ci il 15 may tarixli fərmanı ilə Azərbaycan Elmlər Akademiyasına "Milli Elmlər Akademiyası" statusu verilib.

XXI əsrin ilk illərində Azərbaycan elminin ölkədə və dünyada tanıtılmasına səylər daha da artırılıb, elmi-tədqiqat işlərinin səviyyəsinin yüksəldilməsi, onun tətbiq sahələrinin genişlənməsi üçün məqsədyönlü işlər görülüb.

Azərbaycanda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bütün sahələrdə olduğu kimi, elm sahəsində də ideyaları uğurla həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyevin böyük yaradıcı fəaliyyətinin nəticəsində yaranan "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyasının hazırlanması barədə imzaladığı sərəncamında bildirildiyi kimi: "Hazırda Azərbaycan yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur. Bu mərhələnin əsas hədəfi çoxşaxəli, səmərəli və innovasiyayönlü iqtisadiyyatın formalaşması, sosial sahədə önləyici inkişaf trendinin təmin olunması və əhalinin rifahının layiqli, qabaqcıl beynəlxalq standartlara uyğun səviyyəyə çatdırılması, habelə elmin, mədəniyyətin inkişafında, ictimai həyatın bütün istiqamətlərində yeni nailiyyətlərin əldə olunmasıdır".

*Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"*